

Adalbert

měsíčník královéhradecké diecéze

5/2022 / ročník XXXII / 29 Kč

Vtisknout stavbě originalitu a vtip

Michal Ježek, architekt

10 Síť Net for God

15 Synoda o synodalitě

11 Kostel sv. Josefa v Šedivínách

19 Pamětní deska Mons. Karlu Otčenáškovi

Pousmívám se nad Božím humorem

Svémi nápady a realizacemi se **architekt Michal Ježek** nesmazatelně zapisuje do moderní sakrální architektury ve 21. století. Těm, kdo se na jeho stavby později dívají, však zůstává autor skryt. Nebude tedy jistě na škodu ho představit.

„Jak byste sám sebe uvedl?“

Pocházím z dělnického prostředí. Tatínek byl náhodský truhlář, maminka skladnice z malé vesničky na východě Slovenska. Prožili jsme s bratrem krásné dětství v milující rodině. Vystudoval jsem fakultu architektury v Brně a vrátil se do rodného Náchoda. Tady tvořím v ATELIERU TSUNAMI a žiju se svojí ženou Jájou a čtyřmi dětmi, Danem, Martinem, Honzou a malým Vojtíškem. Samí kluci se nám urodili.

„Pocházíte z věřící rodiny?“

Od malička jsem chodil do kostela, ale o Bohu a církvi se doma nemluvilo. Splnil jsem si svou nedělní povinnost, navštěvoval jsem hodiny náboženství a to stačilo. Když mám být upřímný, v nějakých patnácti šestnácti letech už to byla jen taková návyková setrvačnost. Věci se začaly dít, když se u nás obnovila schola doprovázející mše svaté pro děti a mládež. Najednou jsem se staršími kamarády a bráchou v kostele sv. Michaela v Náchodě každou neděli zpíval, hrál na kytaru nebo pětistrunné banjo, vyjížděli jsme občas na hostování do jiných farností. Až zpětně jsem se dozvěděl, že v roce 1968 ve stejném kostele hrával s kapelou můj otec a strejdové, než tzv. rytmické mše komunisté zakázali. Na začátku prázdnin v roce 1992 mě oslovil starší kamarád, že jedou na setkání animátorů skupin mládeže do polské Czechochowe-Olsztyna, že by potřebovali

nějakého muzikanta. Tak jsem jel, aniž bych vůbec tušil, co je to animátor. A tam na mě doslova dýchla Církev a společenství s radostnými biskupy, skvělými kněžími a spoustou mladých hledajících lidí. Musel jsem si sám v sobě ujasnit, jak na tom se vztahem k Bohu jsem. To byl zásadní obrat ve víře i v životě. Tam jsem se stal animátorem. A i když pak samozřejmě v průběhu let nastaly nějaké výkyvy a krize, tak ohledně základního směru mé cesty jsem nikdy nepochyboval. Dnes u sv. Michaela, kde se věnuji službě akolyty, hrají ve schole dva naši synové na kytaru a trubku jako třetí generace rodu Ježků – kostelních muzikantů.

„Proč jste se rozhodnul věnovat se architektuře?“

Vždy jsem rád kreslil, prakticky každou volnou chvíli jsem něco skicoval, tvořil si vlastní komiksy. Na střední průmyslovou školu stavební jsem nastupoval už s představou, že budu jednou projektovat domy. Přišlo to naprosto přirozeně a nikdy mě to nepřestalo bavit.

„Jak prožíváte chvíle, kdy začínáte pracovat na nějaké sakrální stavbě? Přece jen, ta duchovní vertikálnost musí mít u věřícího architekta ještě jinou dimenzi než třeba u nevěřícího autora.“

Málokdy návrhy sakrální stavby nebo úpravy interiéru vznikají rychle. Než vůbec začnu kreslit na papír, tak si to

musím nechat prokvasit v hlavě, seznámit se s historií stavby, z několika pramenů nastudovat vše, co se vztahuje ke světcům, jemuž je nebo bude prostor zasvěcen. Modlím se, aby si mě Bůh použil, abych v tom nebyl sám. I architekti mají svůj žalm: „*Nestaví-li dům Hospodin, marně se namáhají stavitelé...*“ (Ž 127). No a pak skicuji a upřesňuji a často mačkám papír a začínám znovu. Je to takový horečnatý stav, než se to rámcově usadí a mohu to téma v hlavě opustit, abych se k němu s odstupem vrátil. Ta časová mezera je moc důležitá. S odstupem a chladnou hlavou zjistím, jestli to má kvalitu a mám pokračovat nebo začít znovu a jinak. Ale prožil jsem i úplně jiný průběh práce. V roce 2014 jsem byl pozván na schůzku s trutnovským podnikatelem v zemědělství, který si přál navrhnout venkovní kapli před areálem své společnosti. Nebyl věřící, a přesto chtěl, aby po něm ve zvláště podkrkonošské krajině zůstalo něco podobného, co stavěli od nepaměti statkáři a sedláci – kapličky a Boží muka. Krásné zadání, ne? Shodli jsme se na zasvěcení patronovi české země, sv. Václavovi. Začal jsem si pročítat podklady a přemýšlet o souvislostech. Mimo jiné jsem ke svému překvapení zjistil, že sv. Václav vlastníma rukama pěstoval vinnou révu a obilí k eucharistickým potřebám – takže mimo jiné také zemědělec. A pak jsem šel spát a během té noci v těžkých snech jsem ten základní koncept kaple nějak objevil. Noc to byla hrozná, vzbudil jsem se nevyspalý a rozlámaný, ale ráno jsem tu kapli už jen

◀ Sborový dům Církve bratrské v Novém Městě nad Metují

◀ Při průvodcovské službě v rámci Noci kostelů v Náchodě

naskicoval. Samozřejmě bylo potřeba ten návrh rozpracovat, domyslet, ale ten základ jsem „dostal“ – jinak se tomu nedá říct – ve snu. Nedá mi to, abych nezmínil i úplný začátek tohoto mého „koníčku“. Přihlásil jsem se na fakultě do volitelného předmětu sakrální architektura a jako ročníkovou práci jsem si chtěl zapsat návrh kaple. Zmínil jsem se o tom svému učiteli architektury průmyslových staveb a on mě začal od toho odrazovat. Říkal: „Kolik myslíš, že takových kaplí a kostelů se postaví za tvůj život? Dvacet? Třicet? Taková věc se ti, hochu, když budeš mít veliké štěstí, poštěstí jednou za život.“ No, a protože Bůh má smysl pro humor, tak se mi to poštěstilo už desetkrát, z toho vloni dvakrát a tento rok jsme jednu kapli již také slavnostně otevírali. Vždy znovu při novém zadání úpravy presbytáře, stavbě sborového domu nebo nové kaple si vzpomenu na tu dobře míněnou radu a pousměju se Božímu humoru a velkorysosti.

?? Dá se splnit každé zadání zákazníka?

Klient má někdy zcela jasnou představu, ale někdy přichází jen s mlhavou myšlenkou a důvěrou, že ten jeho sen dokážete „zachytit“. A já musím tu jeho „diagnózu“ odhalit co nejpřesněji, abych správně zacílil „léčbu“. Ale ani tak každé přání splnit nedokážu. Jsem samozřejmě omezen územním plánem, technickými

normami a taky elementární etikou. Sice jsme my architekti do jisté míry námezdními dělníky-žoldáky, ale na druhou stranu mám v sobě i nějakou mez slušnosti k okolnímu prostředí. Typicky jde o snahu vytěžit z pozemku co největší objem a výšku. Je to pochopitelné a do jisté míry akceptovatelné, ale má to právě svoji míru. Pokud zadání překračuje tuto moji červenou linii, snažím se klienta přesvědčit, aby zadání upravil. Nevybavuji si, že bychom se kvůli tomu museli se zákazníkem rozejít.

?? Jaký stavební styl vám je nejbližší?

Vybrat jedno architektonické období je těžké. Vždy mě fascinovala vrcholná gotika. Především na gotických katedrálách je vidět ten neuvěřitelný posun v tvarování hmoty od masivních konstrukcí k soustředění sil do profilovaných pilířů, vnějšího opěrného systému a klenebních žeber. Zůstává jen precizně odlehčená kostra nádherně tvarovaná podle výslednic sil a pak už jen lehká výplň s vitrážovým prosklením. I ozdobné věžovité architektonické prvky tzv. fiály, které na laika působí jako ozdoba „navíc“, mají svůj statický smysl.

Svým způsobem podobný, a přesto vizuálně zcela odlišný koncept nabízí i prvo republikový funkcionalismus. Když analyzujete třeba vilu Tugendhat v Brně, také naleznete „jen“ skelet obalený lehkým

průhledným obalem. Architekti s tímto univerzálním konceptem pracují úspěšně dodnes.

?? Sám si nedokáží představit, kam se bude architektura ubírat. Doba baroka nebo podobných rozmanitých stylů se asi již nikdy nevrátí.

Rozmanitost architektury okolo nás je i dnes veliká. Obdivované barokní perly, například šlechtické paláce, znamenaly soustředění obrovských prostředků do rukou pár vyvolených, kteří se uměli narodit do správných zlacených kolíbek. Možná není dnešní architektura tak okázalá, převládá v ní jednoduchost, ale zase jí může využívat nesouměřitelně více lidí. Pokud architekt dokáže stavbě vtisknout originalitu nebo vtip jednoduchými prostředky, slouží mu to ke cti. Dobře řemeslně „vykomponovaná jednoduchost“ není nedostatek fantazie. A protože žijeme v mimořádně bohatém období naší země, i když si to mnozí lidé neuvědomují, vzniká opravdu velké množství staveb. Samozřejmě ne vždy je to špičková architektura, ale to asi ani nikdo nemůže očekávat.

?? Máte raději volnou ruku při tvorbě návrhu nebo alespoň rámcově představu objednavatele?

Architekt nemůže být úplně svobodný umělec jako malíř nebo hudební

☛ Kaple sv. Josefa ve Slavětíně (foto Miloš Šálek)

☛ Kaple sv. Václava ve Voletínách u Trutnova (foto Petr Košťál)

skladatel. Je ve své kreativě omezován funkcí stavby, finančními možnostmi zadavatele, statikou a také představou – zadáním zadavatele. Po pravdě jsem asi neměl zakázku, kde bych pracoval zcela volně bez zadání. Naopak jsou zákazníci, kteří svým zadáním návrh předurčí a zadají tolik parametrů, že jen obtížně hledáte nějakou přijatelnou architektonickou formu. Zjednodušeně řečeno, když si u designera objednáte objemné dodávkové auto, nemůžete zároveň chtít, aby vypadalo jako formule 1. Ideální je přiměřeně vymezující zadání, ke kterému dojdeme diskusí s klientem. Chci si být jistý nejen tím, co chce, ale také proč to chce. Jaká je jeho motivace, abych mohl hledat třeba i nevhodnější řešení prostorového puzzle. Třeba při spoluutváření zadání k rodinným domům se podrobně ptáme klientů na životní styl, jejich koníčky, domácí mazlíčky. Ale také třeba na alergie kvůli volbě podlahovin, možnosti krbových kamen nebo druho- vé skladbě výsadby v zahradě. Věřím, že potom se v takovém domě cítí opravdu doma.

☛ Stalo se vám někdy, že jste přinesl vypracovaný návrh, za který byste si dal metál, a zákazník jej zcela rozcupoval?

Takhle extrémní to asi nikdy nebylo. A doufám, že ani nebude. Já nevím, jak to prožívají jiní architekti, ale já jsem před

první prezentací návrhů u klienta dost nejistý. Co když jsem neporozuměl zadání a on má docela jinou představu, jiný vkus. Takže na metál se v takových chvílích opravdu necítím. Občas se samozřejmě stane, že přicházím s něčím už propracovaným a cítím z reakce, že to není ono. Pak musíme společně hledat dál a pojmenovat si to. Naštěstí jen úplně výjimečně jde o koncepci provozu a dispoziční řešení, častěji se jedná o vnější vzhled, fasádu, barvu. Tam samozřejmě každý zákazník může mít jiný názor a vkus a já nemám problém připravit varianty, abychom se naladili na stejnou vlnu. Přece nenavrhuji svůj pomník, ale zhmotňuji vizi toho, kdo za mnou přichází.

☛ Jaké sakrální stavby tedy vzešly z vašeho rýsovacího prkna?

Můj první sakrální prostor byla nová domácí kaple pro řádové sestry na faře v Rokytnici v Orlických horách. Poté mě oslovili „brášci v Kristu“ z Církve bratrské z Nového Města nad Metují, jestli bych jim architektonicky drobně upravil jejich návrh na plánovaný sborový dům. Zpočátku jsem měl trochu ostych a obavy, zda nebudu v jejich protestantském prostředí myslet příliš katolicky, ale velice rychle jsme zjistili, že pohledy z obou „břehů“ na sakrální architekturu se časem velice sblížily. Soudobá architektura katolického kostela je výrazně méně zdobná, je jednodušší

a střídmější. A naopak původně přísně odlišení sborových domů bratrské církve včetně užívané symboliky už dnes není vyžadováno. Je skvělé, že již nejsme nesmiřitelní rivalové a nemáme potřebu se vzájemně hluboce vymezovat. Návrh jsem oproti zadání zcela změnil, ale tehdejší místní kazatel Daniel Kvasnička i věřící se pro takovou změnu nadchli a realizace proběhla velice rychle. Na rozestavěný objekt se přijeli „na zkušenu“ podívat zástupci z CB v Poděbradech se záměrem vystavět nový sborový dům. Ve vyzvané architektonické soutěži můj návrh zvítězil a sborový dům Bétel v Poděbradech také spatřil světlo světa. V loňském roce jsme dokonce pro místní dynamicky se rozvíjející sbor připravovali varianty dalšího rozšíření včetně nového většího bohoslužebného sálu. Když se potom u nás v Náchodě na náměstí rekonstruoval kostel sv. Vavřince, dostal jsem od otce Boguslawa Partyky svoji šanci takříkajíc na domácí půdě. Návrh nové koncepce presbytáře s bohoslužebnými prvky pracoval s tradičními materiály – pískovcem a sklem, ale se zcela soudobým tvaroslovím. Potěšilo mě, že takový „jiný“ návrh místní společnosti přijalo včetně starší generace. Naštěstí se nenaplnilo pravidlo, že doma nikdo není prorokem.

O kapli sv. Václava ve Voletínách už víte, krátce po její realizaci přišlo pozvání od otce Petra Kubanta z Červeného

(Knižní tipy

Karmelitánské nakladatelství

www.ikarmel.cz
Komenského 328, 509 01 Nová Paka
Velké nám. 36, 500 01 Hradec Král.
zasilky@kna.cz, tel. 384 420 295
www.kna.cz/prodejny

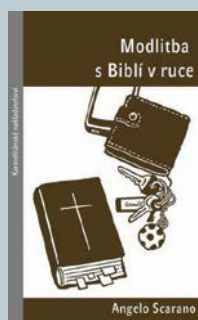
papež František

Nebojme se snít

„Náš svět potřebuje vizi,“ řekl Františkovi jeden diplomat. „Tady je...“, řekl papež a dal mu svou knížku *Nebojme se snít* – bratrské povzbuzení k převzetí odpovědnosti za naše sousedy, společnost i život na naší planetě. Papež volá po spravedlivěji spravovaném světě, který je ukotvený v Kristově evangeliu a odolný vůči různým krátkozrakým ideologiím. *Brož., 160 stran, 249 Kč*

Modlitba s Bibli v ruce

Osvědčené způsoby, jak přistupovat k četbě Božího slova, jak se s ním modlit a nechat ho promlouvat do svého života. Oblíbená pomůcka pro všechny, kteří se chtějí pustit do dobrodružství četby Pisma a hledají praktického průvodce s konkrétními tipy. *Brož., 108 stran, 149 Kč*

(Presbytář kostela sv. Vavřince v Náchodě

Kostelce, který mě přizval ke spolupráci na rekonstrukci presbytáře poutního kostela Navštívení Panny Marie v Boušíně. Opět přišel na řadu oblíbený pískovec a sklo, ale bylo velmi náročné nějak symbolicky vyjádřit setkání dvou žen a jejich nenarozených dětí – Ježíše a Jana. To mi dalo dost zabrat, ale měl jsem z výsledku potom o to větší radost.

Následovalo zadání k opravě osvěcené kaple sv. Josefa v obci Slavětín na okraji Jestřebích hor. Po odsunu původního německého obyvatelstva po 2. světové válce zchátrala. Zachránit a „vzkřísit“ ji se podařilo úspěšnému trutnovskému podnikateli panu Kasperovi a jeho ženě. Naším společným záměrem nebylo vrátit se zpět v čase a vytvořit repliku původního stavu, ale s úctou a v harmonii s původní stavbou navrhnout soudobý výstavní a koncertní prostor v minimalistickém architektonickém pojetí. Interiér byl doplněn fantastickou uměleckou drátkovou instalací akademické sochařky Veroniky Psočkové vytvořenou volně podle oltářního obrazu sv. Josefa s Ježíškem. Je to takový odkaz na známé barokní kompozice soch okolo oltářních obrazů, a přitom to je soudobé a krásně hravé. Drobnější úlohu jsem si vyzkoušel také v Domově důchodců ve Dvoře Králové. Místní paní ředitelka Lída Lorencová málo využívanou společenskou místnost změnila podle mého návrhu v ekumenickou kapli.

Ve stejném roce jsem byl osloven otcem Karlem Moravcem k vytvoření nové podkrovní kaple shodou okolností také sv. Josefa, ale tentokrát v poutním domě na Hoře Matky Boží v Králíkách. V soutěži můj návrh zvítězil, a tak mohl být v loňském roce realizován. Má navozovat atmosféru snu – snu sv. Josefa, který svá důležitá rozhodnutí učinil po probuzení z inspirovaného snu. Dřevěné obklady jsou tak jemně bíle lazurovány a měkce tvarovány do oblouku. Jako odkaz na Josefovo tesařské řemeslo jsou obětní stůl, ambon a sedes vyrobeny z hrubě tesaných dubových trámů. V čele kaple je okno, které jsem vytvaroval do kříže a doprostřed umístil svatostánek s dvířky z červeného litého skla s výbrusem. Tak splňujeme liturgické předpisy o neprůhlednosti svatostánku, zároveň světlo přirozené zvenku přes okno i věčné světlo zevnitř svatostánku pomůže skrze průsvitné sklo živého Ježíše věřícím doslova cítit nadosah v bezprostřední blízkosti i intimně.

77 Velmi mě zaujal váš prvek ve vaší poslední kapli.

Jde zatím o poslední realizovanou věc. Kaple Neposkvrněného Srdce Panny Marie a P. Pia z Pietrelciny v centru terénních služeb Oblastní charity v Červeném Kostelci. Pan ředitel Miroslav Wajsar Atelieru Tsunami svěřil návrh souboru budov bývalých uměleckých

Podkrovní kaple sv. Josefa na Hoře Matky Boží u Králík

dílen místního rodáka Břetislava Kafky. Je tady prostor pro ambulanci paliativní péče a zázemí sester mobilního hospice a pečovatelské služby. Lékař a obětavé sestřičky dojíždějí k nemocným a umírajícím domů ve dne i v noci. Aby nedošlo k jejich vyhoření v náročném vyčerpávajícím poslání, je pro tým i klienty mimo jiné vždy k dispozici duchovní posila v domácí kapli. Když jsem rozjímal nad obrazem Neposkvrněného Srdce Panny Marie a obrazem pátera Pia, našel jsem si pro sebe to, co je spojuje. Je to bolest. Ale ne bolest beznadějná a zoufalá, ale bolest plná naděje, bolest přijatá. Centrem kaple se tak stal podsvětlený zapuštěný kříž odkazující samozřejmě na Krista, ale také na stigmata pátera Pia. Bolesťivé rány jsou tam znázorněny pomocí červených skleněných ostrých střepů na kovových hřebecích. Z červeného skla jsou zhotovena rovněž dvířka svatostánku a snad se povede i dřevorezba Panny Marie s červeným skleněným srdcem.

„A to okénko ve vnější zdi, které vede k eucharistii, to také přišlo ve snu?“

No to bohužel ne, takový sen asi nepřichází každý měsíc ani rok. Vlastně podobný prvek jsem si vyzkoušel už v kapli sv. Josefa v Králíkách. Okno ve zdi prosvětluje svatostánek dovnitř kaple. Tentokrát má ale i obrácený efekt, tedy zevnitř ven. Představuji si, jak sestra s těžkou taškou plnou medikamentů unavená vyjíždí

v noci poněkolkáté ke svým nemocným, do tmy a chladu svítí okénkem ven věčné světlo a ona se v duchu pozdraví s Pánem Ježíšem a vyprosí si jeho sílu na další cestu k tišení bolestí celého světa. Takže máte vlastně pravdu, že jsem si to také vysnil...

„Jistě byla každá stavba vaším dítětem. Je ale některá, která vám přirostla k srdci pro nějakou výjimečnost, zvláštnost, těžkost?“

Každá z realizací je mi nějakou mimořádnou vzpomínkou blízká, ale asi pochopitelně nejvíc ve mně rezonují práce z posledních let. Je to takový příběh, kdy jedna práce navazuje na tu druhou a postupně se rozvíjí a posouvá... nechám se překvapit, co bude evolučně následovat, pokud tedy přijde nějaká další příležitost.

Pavel J. Sršeň)

foto na obálce a na straně 4 Miloš Šálek)

Ing. arch. Michal Ježek

Narodil se 7. února 1974 v Náchodě, je ženatý a má čtyři děti. Vystudoval fakultu architektury VUT Brno. Je jednatelem společnosti Atelier Tsunami s.r.o. V soutěži Stavba roku 2019 získal cenu odborné poroty a cenu veřejnosti.

(Knižní tipy

Nakladatelství Portál

Portál, s. r. o., Klappkova 2, 182 00
Praha 8, t. 283 028 111, www.portal.cz
FB: nakladatelstvi.portal

Jean Druel

Na Boží cestu

Kápězetka pro uspěchané

Nevelká kniha skrývá přesné, upřímné a současné postřehy o spiritualitě pro moderního člověka. Provádí čtenáře třemi stupni vztahu s Bohem, od prvních záchvěvů zájmu o duchovní život po svobodný a milosrdný nadhled nad životem a světem, který dává skutečnou Boží blízkost. Brož., 136 s., 249 Kč

Yvonne Poncet-Bonnisol

Rodinná tajemství

Jak překonat trauma předků

Autorka analyzuje mechanismus rodinných tajemství, jejich psychologické důsledky a zkoumá různé cesty k osvobození, včetně psychogenealogické terapie. Kniha bude cenná nejen pro ty, kteří nesou břímě mlčení, tak pro ty, kteří zoufale hledají pravdu. Naučme se odemknout dveře rodinnému tajemství, poznat ho, abychom ho mohli přijmout a překonat. Brož., 120 s., 269 Kč